

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Jihomoravský inspektorát - oblastní pracoviště Brno

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Měšťanská 21, Brno

Měšťanská 21, 620 00 Brno

Identifikátor školy: 600 108 635

Termín konání orientační inspekce: 22. - 24. květen 2002

Čj.	125 71/02-11085
Signatura	ol2cv116

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Měšťanská 21, Brno je úplná ZŠ, která v 17 třídách poskytuje základní vzdělání 383 žákům. Ve všech ročnících se vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2. Třídy 5. - 9. ročníku jsou umístěny v hlavní budově, která byla v nedávné době renovována. Třídy 1. - 4. ročníku jsou umístěny v dalších dvou samostatných starších školních budovách (Dvorecká 4, Požární 1), jejichž modernizace je plánována. Jejimi dalšími součástmi je školní družina s kapacitou 60 žáků a školní jídelna s kapacitou 500 jídel. Škola je příspěvkovou organizací, má právní subjektivitu. Jejím zřizovatelem je městská část Statutární město Brno, Městská část Brno-Tuřany.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Předmětem orientační inspekce bylo dílčí zhodnocení průběhu a výsledků vzdělávání na základní škole vzhledem k realizovanému vzdělávacímu programu. V inspekční zprávě je zhodnocena oblast plánování a přípravy výuky, úroveň personálních, materiálních a psychohygienických podmínek a kvalita výuky, tj. organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace ve sledovaných předmětech český jazyk, anglický jazyk, matematika na 1. i 2. stupni ZŠ, dějepis, zeměpis, hudební, a výtvarná výchova na 2. stupni ZŠ.

Český jazyk - 1. a 2. stupeň ZŠ

Hospitovaná výuka byla plánována a připravována v souladu s deklarovanými učebními dokumenty. Stanovení výchovně vzdělávacího cíle hospitovaných hodin nebylo vždy dostatečně promyšlené, a tak se stávalo, že např. cíl nekorespondoval s tématem hodiny nebo naopak s ním byl zaměřován.

Vedle pedagogů s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí vyučují na prvním stupni rovněž učitelé kvalifikovaní pro druhý stupeň ZŠ. Tato skutečnost se někdy nepříznivě promítla do oblasti metodické. Personálně je výuka českého jazyka na druhém stupni ZŠ zajištěna učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Materiální podmínky na prvním stupni ZŠ zajišťuje škola dobře. Prostorné třídy jsou pro výuku účelně vybaveny; nevýhodou však je nutnost využívat učeben částečně i jako šaten. Materiální podmínky druhého stupně ZŠ jsou vzhledem k rekonstruované školní budově velmi příznivé, ale uspořádání kabinetu českého jazyka a školní žákovské knihovny je zatím ve stadiu zrodu, takže jejich funkčnost nelze ještě hodnotit. Úroveň psychohygienických podmínek na 1. i 2. stupni ZŠ byla snižována méně pestrou strukturou vyučovacích hodin, nezařazováním relaxačních prvků v průběhu výuky a nedodržováním konce vyučovací hodiny (přesah výuky do přestávek).

Organizace výuky ve třídách prvního stupně ZŠ byla většinou dobře promyšlená ve vztahu k prezentaci nového učiva, méně však ve smyslu činnostního pojetí výuky. Žáci sice provozovali v hodině různé činnosti, ale většinou spíše mechanicky, nikoliv ve smyslu aktivního a cíleného osvojování probíraného učiva. Pouze ojediněle se vyskytlo aktivní zapojování žáků do problematiky učiva, a to tehdy, když žáci např. sami formulovali pro své spolužáky problémové otázky nebo když pracovali s textem učebnice, který byl didakticky provázán se zápisem na tabuli. Pravopisné jevy byly v jazykovém vyučování vždy náležitě

odůvodňovány. Při zadávání samostatné práce žákům byly někdy úkoly formulovány neúplně, takže dodatečné dotazy některých žáků poněkud rozptylovaly při práci ostatní. I když někteří jedinci zvládali čtení bezchybně, většina žáků při čtení často chybovala. Práce s chybou, při níž by byl žák přiveden k příčině svého pochybení, byla zařazována pouze sporadicky. Struktura vyučovacích hodin většinou postrádala závěrečné shrnutí nově probraného učiva, což neumožňovalo vyučujícím ani žákům bezprostřední zpětnou vazbu. Výuka byla vedena frontálně, bez uplatňování zvláštního zřetele k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Při hospitované výuce ve třídách druhého stupně ZŠ působilo pozitivně důsledné odůvodňování pravopisných a mluvnických jevů a časté zařazování práce s chybou. Často byla do výuky zařazována práce s jazykovými příručkami. Kromě četných výtisků Pravidel českého pravopisu však je na škole k dispozici pouze několik exemplářů dalších jazykových příruček, takže práci s nimi nelze zařadit plošně pro celou třídu. Při výkladu nového učiva byly sledovány kvalitativně velmi rozdílné postupy - vedle logicky provázané prezentace učební látky bylo na druhé straně učivo žákům předkládáno nesystematicky a s dílčím věcným pochybením. Rovněž ve vedení sešitů žáků byly zjištěny velké kontrasty. Zatímco v některých třídách jsou sešity vedeny systematicky a přehledně tak, aby zápisy v nich usnadňovaly žákům učení, jinde jsou sešity nepřehledné, nesourodé, metodicky málo promyšlené a nedůsledně opravované. Nevyváženost v probírání učiva byla zjištěna ve slohu, kdy některým slohovým útvarům (např. vypravování, popisu, charakteristice) je věnován nadbytečně dlouhý vyučovací čas na úkor dalších, neméně důležitých stylistických útvarů (např. oznámení, zprávy, žádosti, výtahu, diskuse, reportáže, proslovu, fejetonu). V devátém ročníku byla výuka slohu po určitou dobu vyloučena zcela (na úkor mluvnice), což není v souladu s ustanovením předmětové komise pro český jazyk ani s pedagogickou zásadou soustavnosti ve výuce.

Motivace žáků na prvním stupni ZŠ byla méně výrazná. Hodnocení práce žáků, pokud bylo zařazeno do hospitované výuky, bylo ze strany pedagogů objektivní. Sešity žáků jsou opravovány, v některých případech však byla zjištěna menší důslednost. Ve třídách druhého stupně ZŠ byla motivace žáků uplatňována v rozdílné míře – někde byla velmi účinná, jinde zcela chyběla. Hodnocení práce žáků bylo zařazováno při hospitované výuce sporadicky.

Při výuce reagovali většinou žáci na pokyny vyučujících adekvátně. Někdy však - v důsledku menšího podílu motivace žáků - nebylo chování žáků zcela v souladu s požadavky vyučujících. Pedagogové v hodinách českého jazyka většinou dbali na jazykovou kulturu. Ojedinele se však vyskytla některá pochybení (např. v zařazení příkladu v podobě jednoznačně nevhodného textu), ne vždy se však dařilo samotným žákům vštěpovat jazykovou kulturu.

Kvalita vzdělávání v předmětu český jazyk je na prvním i druhém stupni ZŠ hodnocena ve většině sledovaných oblastí jako průměrná, pouze materiální podmínky na 1. stupni, motivace a hodnocení, interakce a komunikace na 2. stupni jako velmi dobré. Kvalita výuky předmětu je hodnocena celkově jako průměrná.

Anglický jazyk - 1. a 2. stupeň ZŠ

Časová dotace sledovaných hodin odpovídala schválenému učebnímu plánu, členění učiva v jednotlivých ročnících korespondovalo s učebními osnovami. Výukové cíle ve sledovaných hodinách navazovaly na dříve probrané učivo. Příprava vyučujících na jednotlivé hodiny byla v některých hodinách pečlivá, v jiných méně promyšlená. Přestože jsou vyučující informováni o žácích se specifickými poruchami učení a chování, individuální přístup k těmto žákům byl zaznamenán zcela výjimečně.

Jedna učitelka anglického jazyka nespĺňuje dle platné legislativy odbornou a pedagogickou způsobilost, což se negativně neodrazilo na kvalitě vyučování. Další dva vyučující anglického

jazyka mají pedagogickou způsobilost, odbornou způsobilost pro výuku anglického jazyka nesplňují. Hospitované hodiny probíhaly v kmenových třídách a jazykové učebně. Kmenové třídy stejně jako jazyková učebna jsou nové, čisté, pro výuku však málo podnětné. Ve třídách chybí vnitřní vybavení a výzdoba, protože budova školy je krátce po rekonstrukci a interiér bude v následujících měsících postupně vybavován pomůckami. Jazyková učebna je moderní světlá podkrovní místnost s novým nábytkem. Ne vždy byly třídy větrané či vhodně osvětlené. Relaxační chvílky nebyly v některých hodinách využity, což mělo negativní vliv na aktivitu žáků a zájem o daný předmět. Ve vyučování bylo využito především sešitů, učebnic, tabule, magnetofonu, obrázků a předmětů, které byly podnětné pro výuku nového učiva (druhy materiálů). Zařazením relaxačních chvilek nebo střídáním metod práce se snažili vyučující vylepšit psychohygienu pouze v několika hospitovaných hodinách.

Úroveň organizace, forem a metod výuky aplikovaných v hodinách nebyla vyrovnaná. Některé hospitované hodiny byly stereotypní, nezáživné, frontálně vedené. Převažovala tradičně vedená výuka, v níž se střídala práce s knihou a cvičením, opakování a upevňování probrané látky. U žáků osmých tříd byla naopak celková organizace vyučování efektivní, užité formy a metody práce na sebe logicky navazovaly. Učitelka dbala na správnou výslovnost žáků. Zařazovala skupinové práce s cílem posílit řečové dovednosti žáků. Hodiny byly vedeny výlučně v anglickém jazyce, interpretace učiva byla bezchybná.

Vstupní motivace chyběla, průběžně bylo použito pozitivní hodnocení žáků. Zajímavý obsah výuky a množství podnětných pomůcek byly dobrou průběžnou motivací pouze v některých třídách. Většinou chyběl závěr, shrnutí a zhodnocení celé vyučovací hodiny.

Komunikace se často odehrávala na úrovni otázek učitele a žakovských odpovědí. V některých hodinách však nechyběla komunikace žák - žák a snaha všech diskutovat na právě probírané téma. V takových hodinách vládla příjemná pracovní atmosféra. Verbální i neverbální projev zejména jedné vyučující byl na velmi dobré úrovni.

Celkově i v jednotlivých sledovaných oblastech měla kvalita výuky anglického jazyka na 1. a 2. stupni ZŠ průměrnou úroveň.

Matematika - 1. a 2. stupeň ZŠ

Hodinová dotace výuky matematiky je v souladu s učebním plánem realizovaného vzdělávacího programu. V době konání inspekce byly učební osnovy předmětu plněny. Výuka předmětu je plánována v souladu s učebními dokumenty realizovaného vzdělávacího programu školy. Vyučující mají zpracovány tematické plány, které svým obsahem odpovídaly učebním osnovám. Stanovené vzdělávací cíle formulované směřovaly jak k upevňování a procvičování dříve probraného učiva, tak i k získávání nových vědomostí a rovněž i k aplikování poznatků na úlohy odrážející praktické životní situace. Probírané učivo navazovalo na obsah předcházejících hodin. Bezprostřední příprava učitelů na výuku byla pečlivá, materiální zabezpečení výuky bylo velmi dobré.

Většina výuky předmětu je zajištěna učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Někteří vyučující nemají splněny podmínky způsobilosti stanovené příslušnou vyhláškou. Tato skutečnost ovlivnila negativně spíše jen ojediněle kvalitu sledované výuky. Výuka matematiky probíhala v běžných učebnách s kmenovými třídami. Výuka žáků 5. - 9. ročníku se uskutečňuje ve třídách rekonstruované hlavní školní budovy, které jsou prostorné a světlé, avšak z hlediska zabezpečení názornosti výuky učebními pomůckami zatím málo vybavené. K tomu účelu si někteří učitelé pomůcky do výuky přinášeli. Zbývající ročníky se vyučují ve třídách starších školních budov, které jsou pro výuku učebními pomůckami účelně vybaveny. V přípravě na

vyučování i v hodinách používají žáci schválené učebnice. V několika hodinách bylo zaznamenáno využití připravených pracovních listů. V učebnách byly dobré psychohygienické podmínky. V převážné většině hospitovaných hodin vyučující dbali na dodržování zásad psychohygieny účelným střídáním činností.

Styl výuky a její kvalita v převážně většině zhlédnutých hodin byly velmi dobré. Použité formy a metody práce respektovaly reálné možnosti žáků, respektovaly činnostní pojetí vzdělávacího programu a směřovaly k naplňování stanovených cílů hodin. Dařilo se plnit specifické cíle výuky předmětu dané učebními osnovami. V úvodních částech hodin byly prověřovány výchozí znalosti žáků formou orientačního zkoušení nebo krátkého testu, jimiž u žáků vyučující zjišťovali zvládnutí znalostí a zajišťovali si tak zpětnou vazbu. Pokyny vyučujících byly jasné, srozumitelné a v jednotlivých ročnících přiměřeně věkovým zvláštnostem žáků a umožňovaly žákům plnit zadané úkoly ve stanoveném čase. K nejčastěji využívaným metodám patřil výklad, práce s učebnicí, společná a samostatná práce žáků. Při samostatné práci se vyučující individuálně věnovali žákům, kteří pomoc potřebovali. Společná a frontální práce zařazená ve výuce měla své opodstatnění a nevedla k pasivnímu učení. Upevňování, procvičování nového učiva většinou věnována dostatečná pozornost. Metoda práce s chybou byla uplatněna minimálně, přestože se v některých situacích její využití nabízelo. Rovněž uplatnění didaktické hry bylo zaznamenáno jen výjimečně a to jak na prvním, tak i na druhém stupni ZŠ. Při společném řešení příkladu na tabuli, kdy se v průběhu jeho řešení žáci střídali, vyžadoval vyučující od každého, aby postup slovně komentoval. Učitelé vedli žáky k aplikování probíraného učiva při řešení úkolů z praktického života. Některé úlohy byly dobře voleny a umožňovaly žákům učivo aplikovat v širších souvislostech a s využitím mezipředmětových vztahů. Větší část žáků jednotlivých tříd prokazovala velmi dobré zvládnutí těchto dovedností, někteří však zejména ve vyšších ročnících učivo přijímali spíše pasivně. Žáci i vyučující získávali v průběhu výuky zpětnou vazbu o míře zvládnutí učiva. V některých hospitovaných hodinách byli žáci vedeni k sebehodnocení vlastního výkonu. Až na jednu výjimku bylo učivo probíráno odborně i věcně správně. V převážné většině hodin se dařilo v závěru hodin učivo shrnout a zhodnotit práci třídy. Vyučovací čas byl efektivně využíván.

Výraznější vstupní motivace byla sledována spíše jen ojediněle. Většinou se jednalo pouze o sdělení obsahu učiva. V hodinách se častěji využívala průběžná motivace realizovaná vhodnými způsoby např. spojením teoretických a praktických poznatků s důrazem na využití v běžné životě nebo praktickou činností. Úvodními příklady vyučující prověřovali výchozí znalosti žáků. Orientačním ověřováním znalostí žáci prokazovali znalosti předepsané osnovami jednotlivých předmětů, individuální zkoušení nebylo zařazeno. Vyučující využívali pozitivního posilování, žáky za dosažené výkony a často za jejich snahu chválili. Vedení žáků k sebehodnocení bylo sledováno méně často. V závěru hodin většina učitelů vyhodnotila splnění stanovených cílů. Závěrečné hodnocení výkonu žáků bylo z důvodu chybějícího času zařazeno ojediněle.

Někteří žáci z vyšších ročníků přijímali nové poznatky jen pasivně a svým chováním rušili ostatní při soustředěnosti na práci. Většina žáků však dohodnutá pravidla jednání i chování respektovala, vhodně reagovala na pokyny vyučujících. Učitelé respektovali osobnost žáka, ve třídách měli přirozenou autoritu. V navštívených vyučovacích hodinách byla vytvořena příznivá pracovní atmosféra založená na vzájemném respektu. V části sledované výuky byly vhodně a dostatečně rozvíjeny komunikativní a sociální dovednosti žáků. Kvalitní verbální komunikace i neverbální projev, přiměřená náročnost pedagogů a jejich citlivý vztah k žákům podporovaly vzájemně dobré vztahy učitelů a žáků.

Jednotlivé sledované oblasti i celkově měla kvalita výuky matematiky na 1. i 2. stupni ZŠ velmi dobrou úroveň.

Dějepis

Výuka dějepisu je plánována, připravována a realizována v souladu s deklarovanými vzdělávacími dokumenty. Výchovně vzdělávací cíle byly promyšleně stanoveny, v úvodu hodiny byly žákům sděleny a v průběhu výuky naplňovány.

Personálně je výuka dějepisu zajištěna vyučujícími s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Kvalifikovanost pedagogů se pozitivně promítá do kvality vzdělávání. Vyučování dějepisu probíhá jednak v kmenových třídách a jednak v odborné učebně společenskovědních předmětů, která však zatím není vybavena speciálně pro dějepis. Psychohygienické podmínky výuky dějepisu jsou dobře zajišťovány, k jejich kvalitě přispívá i pestrá struktura vyučovacích hodin a časté aktivizování žáků.

Organizace výuky byla při hospitovaných hodinách velmi promyšleně sladěna s naplňováním vyčteného výchovně vzdělávacího cíle hodiny. Velmi srozumitelně a účinně byl osvětlován význam odborných termínů, výuka byla činnostně pojímána, žáci se podíleli na vyvozování závěrů a na tvorbě zápisu, učivo bylo vhodným způsobem aktualizováno. Podíl názorných vyučovacích pomůcek byl značný. Méně byla zastoupena práce s dějepisnou mapou, žáci neměli příležitost (i když učivo si to vyžadovalo) prokazovat schopnost pracovat s dějepisnou mapou tak, aby sami vydedukovali z legendy a ze symbolů věcné údaje.

Žáci byli náležitě motivováni pro výuku, prokazovali dobrou orientaci v českých i světových dějinách a měli o práci v hodině zájem. Žáci dostávali méně příležitostí k hodnocení vlastní práce. Výuka probíhala ve velmi příznivém a výchovně zaměřeném ovzduší.

Kromě materiálních podmínek, které byly průměrné, byly ostatní oblasti výuky velmi dobré. Vzdělávání v předmětu dějepis vykazuje celkově velmi dobrou úroveň.

Zeměpis

Výuka je plánována v souladu se vzdělávacími dokumenty realizovaného vzdělávacího programu. Zpracovanými tematickými plány, kterými je učivo rozděleno do jednotlivých ročníků, je zajištěna kontinuita výuky předmětu. Počet hodin v jednotlivých ročnících respektuje minimální časovou dotaci předmětu v souladu s učebním plánem. Příprava učitelů na jednotlivé vyučovací hodiny byla kvalitní.

Pro názornou výuku mají vyučující dostatek potřebných a kvalitních učebních pomůcek, které byly ve sledované výuce používány. V učebnách zatím není vyřešena otázka vhodného způsobu zavěšování nástěnných map. Dosud se mapy umisťují na školní tabuli, čímž se její funkčnost výrazně snižuje. Vybudovanou odbornou učebnou zeměpisu s dostatkem názorných učebních pomůcek jsou na škole vytvořeny kvalitní podmínky pro výuku předmětu.

Formy a metody práce užití ve sledované výuce zeměpisu byly převážně efektivní, podporovaly aktivní učení. Zařazená frontální forma výuky měla své opodstatnění. Nejednalo se o pasivní přejímání poznatků, neboť vyučující dovedli žáky vhodně a aktivně zaměstnat. Úvodním orientačním opakováním měli učitelé zabezpečenu účinnou zpětnou vazbu o úrovni vstupních poznatků žáků. Účelně střídané činnosti respektovaly psychohygienické zásady. Vyučující zařazovali mezipředmětové vztahy, učivo aktualizovali, k doplnění výkladu učiva využívali vlastních žakovských poznatků a znalostí z literatury a tisku. Byla zaznamenána především efektivní práce s učebnicí a zejména velmi dobrá orientace v mapách. V jedné hodině byl výklad doplněn vhodným krátkým videozáznamem. Učitelé žáky aktivizovali metodami, vedli je k samostatnému vyhledávání informací nejen v učebnicích, ale i v atlasech a

dalších informačních zdrojích. Snažili se, aby každý žák zažil ve vyučovací hodině pocit úspěšnosti. V závěru vyučovacích jednotek vyučující zařadili shrnutí učiva a upevnění nových poznatků.

Ve všech navštívených hodinách byla zařazena účinná motivace jak vstupní, tak i průběžná. Byl tak podchycen zájem žáků o probírané učivo. Ti se pak aktivně do výuky zapojovali. Ve dvou hodinách bylo kromě orientačního opakování zařazeno i individuální zkoušení. Oběma formami zjišťování úrovně vědomostí žáků, ale i při aktivních činnostech v průběhu hodin byla zaznamenána velmi dobrá úroveň zeměpisných znalostí žáků. Výkon žáka vyučující objektivně a spravedlivě hodnotili, resp. klasifikovali a snažili se jej vést k sebehodnocení.

Interakce a komunikace měla v navštívené výuce velmi dobrou úroveň. Partnerským přístupem vyučujících k žákům byla vytvářena nestresující pracovní atmosféra, která pozitivně ovlivňovala psychohygienické podmínky výuky. Zařazováním dialogických metod učitelé rozvíjeli komunikativní dovednosti žáků. Žáci se chovali slušně, respektovali dohodnutá pravidla chování.

Kvalita výuky zeměpisu v jeho jednotlivých oblastech i celkově je hodnocena jako velmi dobrá.

Hudební výchova a výtvarná výchova - 2. stupeň ZŠ

Plánování a příprava výuky ve sledovaných předmětech respektuje schválené učební dokumenty. Dotace hodin odpovídají učebnímu plánu, učební osnovy jsou v daných předmětech plněny. Bezprostřední příprava vyučujících na hodiny byla pečlivá. Stanovené výukové cíle byly reálné, vycházely z probíraného tématu učiva, odpovídaly možnostem a schopnostem žáků. Plánování a příprava výuky ve sledovaných předmětech jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Učitelky hospitovaných hodin splňují odbornou a pedagogickou způsobilost v souladu s platnou legislativou.

Výuka daných předmětů probíhala v čistých a prostorných učebnách, vybavených standardním žákovským nábytkem. Vzhledem ke skutečnosti, že budova školy je po rekonstrukci, třídy zatím postrádají vnitřní vybavení, chybí jim podnětnost pro výuku či vyzdobení pracemi žáků z důvodu chybějících nástěnek. Pro hudební výchovu je zřízena učebna vybavená klavírem, reprodukcím zařízením a základním instrumentářem. Psychohygienické zásady byly dodržovány, větrání a vhodné osvětlení tříd bylo realizováno v každé hodině.

Žáci v hodinách hudební výchovy nepřijímali učivo pouze pasivně, tedy nasloucháním, ale při opakování učiva probrané látky aktivně využili dosavadních znalostí. Ne vždy se vyjadřovali souvislou větou, na otázky často odpovídali jednoslovně. Hudební činnosti na sebe logicky navazovaly. V hodinách probíhala činnost hlasová, poslechová, mluvená, nechyběla cvičení dechová a intonační. Při zpěvu byli žáci doprovázeni učitelčinou hrou na klavír. Vhodný výběr písní v jednotlivých ročnících podněcoval u žáků zájem o vokální činnost. Třídy byly zpěvné, pěvecký projev byl čistý. Ve výtvarné výchově byla žákům v případě potřeby poskytována pomoc, žáci využívali k samostatné práci vlastní fantazii a představivost. Průběžně byly jejich výrobky z papíru hodnoceny učitelkou, méně se dařilo sebehodnocení žáků. Převažovalo pozitivní slovní hodnocení, klasifikace byla vhodně využita ve výtvarné výchově. Motivace byla zařazena v hospitovaných hodinách účelně. Chybělo závěrečné zhodnocení hodin.

Vyučující respektovaly osobnost žáků, což vedlo ke spontánnímu chování žáků a vzájemným vstřícným vztahům mezi učitelkou a dětmi. Pracovní atmosféra byla příznivá. Vyjadřování učitelek v hudební i výtvarné výchově a jejich komunikace se žáky byla na velmi dobré úrovni.

Celková kvalita hodin hudební a výtvarné výchovy byla na velmi dobré úrovni. Jednotlivé sledované oblasti vzdělávání byly rovněž velmi dobré, kromě průměrné kvality materiálních podmínek.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání ve sledované oblasti

Celkově je průběh a kvalita výuky ve sledovaných předmětech hodnocena jako velmi dobrá.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování

Ředitel školy má zpracovanou Koncepti rozvoje školy na období 1998-2003. V letošním školním roce jsou záměry téměř naplněné. Plán práce na letošní školní rok odpovídá skutečnosti a podmínkám prostředí, ve kterých se ZŠ nachází. Dle předložených hlavních úkolů školy bylo prioritou tohoto školního roku celkové dokončení rekonstrukce hlavní budovy ZŠ na ulici Měšťanská, příprava a přechod do právní subjektivity od 1. ledna 2002, vybudování a vybavení počítačové učebny a zkvalitnění přípravy pedagogických pracovníků v oblasti využívání výpočetní techniky ve vyučování. Ve velké většině se podařilo úkoly za aktivní spolupráce všech zaměstnanců i žáků školy realizovat. Za další velmi důležité úkoly považuje ředitel školy vylepšení a vybavení interiéru nově zrekonstruované školy, modernizaci a využití materiálně technické základny ve vyučování, dobrou přípravu žáků ke studiu na všechny typy středních škol, práci se žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, podporování dalšího vzdělávání a růst kvalifikace učitelů. Součástí plánování jsou zpracované plány kontrolní a hospitační činnosti, personální obsazení školy, plán oprav a dalšího zabezpečení, plán výchovného poradenství a minimální preventivní program. Výchovná poradkyně má podrobně vypracovaný plán své činnosti. Na pedagogických radách předává pedagogům informace o žácích a informace získané na seminářích a kurzech. Zajišťuje odborné semináře pro učitele. Ve všech třídách na 1. a 2.stupni je realizován výchovně vzdělávací program Základní škola. Dle individuálních plánů není vyučováno, integrování žáci nejsou ve škole evidováni. Plánování je konstruktivní a je pojímáno celistvě.

Plánování má velmi dobrou úroveň.

Organizování

Pro realizaci vzdělávacího programu školy a jejího provozu jsou vytvořeny potřebné podmínky. Organizační struktura ZŠ je jasně stanovena. Organizačním řádem mají jednotliví zaměstnanci vymezeny nejen povinnosti, ale i kompetence a odpovědnost, což vytváří dobré předpoklady pro účinné řízení školy. Školní řád obsahuje všechna ustanovení požadovaná příslušnou vyhláškou. Jeho jednotlivá ustanovení jsou formulována vhodným způsobem. Vedle povinností žáků jsou v něm zakotvena i jejich práva. Vystupování a chování převážně většiny

žáků během inspekce svědčilo o respektování dohodnutých pravidel společenského chování. Poradními orgány ustanovené na škole je pedagogická rada, výchovná poradkyně, předmětové komise a metodické sdružení, případně i protidrogový preventista a garanti školních budov, se kterými ředitel úzce a neformálně spolupracuje. Mají tak možnost spoluurozhodovat o činnosti školy. Výchovná poradkyně poskytuje konzultace žákům i rodičům pouze příležitostně, pevné konzultační hodiny stanovené nemá. Informace o tom, zda a do jaké míry jsou dodržována doporučení pedagogicko-psychologické poradny, výchovná poradkyně získává pouze osobním kontaktem s vyučujícími. Při školní inspekci byla v konkrétním případě zjištěna značná benevolence při dodržování doporučení PPP. Tyto situace dle organizačního řádu však výchovná poradkyně nemá možnost ovlivňovat. Pracovníci školy jsou včas a v dostatečném rozsahu informováni, přístup všech pracovníků školy k informacím je účinně zabezpečen. Ochrana osobních údajů zaměstnanců i žáků je dostatečně zajištěna. Zákonní zástupci žáků jsou dostatečně a včas informováni o chování a výsledcích vzdělávání svých dětí a to obvyklými způsoby - prostřednictvím žákovských knížek a deníčků, na hovorových hodinách a třídních schůzkách, telefonicky i osobním jednáním. Rodiče, zejména žáků nižších ročníků, využívají nabízené možnosti být účastni výuky svých dětí přímo ve vyučovacích hodinách. Spolupráce rodičů se školou je neformální, reálné podněty se škola v rámci svých možností snaží realizovat. Škola se otevírá veřejnosti, vhodně prezentuje výsledky práce. O své činnosti i dosahovaných výsledcích informuje v místním zpravodaji městské části Brno-Tuřany. Připravuje pravidelně kulturní vystoupení nejen pro rodiče, ale i pro veřejnost jak městské části, tak i města Brna. Škola má své zastoupení i v zastupitelstvu městské části.

Organizace výchovně vzdělávací práce školy a jejího chodu má velmi dobrou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel svým způsobem řízení vytváří podmínky pro efektivní využití schopností a iniciativy zaměstnanců. Odborné a pedagogické řízení navazuje na plánování a kontrolu jednotlivých činností. Funkčním nástrojem pro operativní řízení jsou krátké pracovní porady uskutečňované za účelem řešení aktuálních situací. Dvakrát ročně jsou konány hlavní pracovní porady (začátek a průběh školního roku) s plánovaným programem. Vzhledem k podmínkám je snaha vedení školy optimálně využívat lidský potenciál. Vyučujícím s krátkou pedagogickou praxí resp. bez požadované způsobilosti pro výuku na daném stupni ZŠ je zajištěna odborná pomoc přidělením uvádějících učitelů. Ředitel školy pozitivně ovlivňuje celkovou úroveň výchovně vzdělávací práce promyšleným vedením a motivováním pracovníků. V rámci finančních možností podporuje různé formy dalšího vzdělávání učitelů. Stanovená funkční kritéria hodnocení, která byla s pracovníky školy projednána, slouží k finanční stimulaci a ocenění kvalitní práce. Kritéria byla zveřejněna, projednána a všichni zainteresovaní se mohli k jednotlivým bodům vyjádřit, případně je doplnit. Vyhodnocení plnění na základě těchto kritérií umožňuje vedení školy motivující, diferencované stanovení nadtarifních složek mzdy.

Vedení a motivování pracovníků je promyšlené, má velmi dobrou úroveň.

Kontrolní mechanismy

Ředitel školy má vytvořen funkční kontrolní systém. Plán kontrolní a hospitační činnosti na školní rok 2001/2002 je rozpracován do jednotlivých měsíců a je postupně plněn. Se svým zástupcem si ředitel rozdělil kompetence tak, že provádí hospitační činnost především na prvním stupni ZŠ a v předmětech, které má ve své aprobaci, na 2. stupni ZŠ, v ostatních předmětech na druhém stupni ZŠ provádí hospitační činnost jeho zástupce. Společně se podílejí na kontrole

provozu školy. Při hospitacích se zaměřují na podmínky výuky, dodržování psychohygienických zásad, úroveň sešitů a zápisů žáků, strukturu hodiny, metody a formy práce, hodnocení a motivaci, návaznost na předchozí učivo, využití pomůcek a na zadané úkoly. Vedou hospitační záznamy, které obsahují závěry a doporučení. Ty jsou projednány s jednotlivými učiteli. Závěry obsahují více pozitivní hodnocení, zřídka jsou uváděny nedostatky. Výsledky jsou zobecňovány a projednávány na pedagogických radách se všemi pedagogickými pracovníky. V rámci kontrolní činnosti se vedení pravidelně zaměřuje na vedení pedagogické dokumentace, sešity žáků, provádění dozoru, kontrolu činnosti školní družiny, práci metodika prevence a výchovného poradce. Pro hodnocení výuky a jejich výsledků využívá ředitel srovnávací testy, pololetní a závěrečné prověrky a sleduje klasifikaci žáků učitelů. Sebehodnocení školy probíhá na poradách a je zveřejněno v závěru výroční zprávy o činnosti školy.

Vedení školy dosáhlo výrazného zlepšení v oblasti kontrolních mechanismů v porovnání se závěry předcházející inspekční činnosti na škole. Systém, rozsah a účinnost kontrolních mechanismů je na velmi dobré úrovni.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Koncepční a systematická řídicí práce ředitele školy vytváří kvalitní podmínky pro plnění výchovně vzdělávacích cílů školy. Má celkově velmi dobrou úroveň.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Ochrana člověka za mimořádných situací

V rámci orientační inspekce byla provedena také tematická inspekce zaměřená na ochranu člověka za mimořádných situací.

S pokynem MŠMT č. j. 34 776/98-22 k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných situací do vzdělávacích programů byli všichni zaměstnanci seznámeni na provozní poradě a pedagogičtí pracovníci zařadili většinu témat do tematických plánů předmětů, které umožňují vhodnou aplikaci sledované oblasti do výuky. Jednalo se především o výuku přírodopisu v 8. ročníku, chemie a fyziky v 9. ročníku. Učitelé pro názornost využívají vhodné názorné pomůcky (zdravotnický kufřík, videokazety a vlastní texty). Pro žáky 9. ročníků je každý rok pořádána exkurze do Jaderné elektrárny Dukovany, kde jsou s problematikou radiačního nebezpečí a ochranou seznamováni. Do výuky nižších ročníků nebyla konkrétní témata zařazena a nebyla tím umožněna diferenciací učiva této oblasti v jednotlivých ročnících. Znalosti žáků nejvyššího ročníku ve sledované oblasti ověřené testem byly v převážné většině velmi dobré. Ve škole je k dispozici pouze jedna brožura Ochrana člověka za mimořádných situací vydaná MŠMT, kterou vyučující využívají jako metodický materiál. Vedení školy má zájem o větší počet těchto brožur, aby je mohli využívat i učitelé na odloučených pracovištích. Spolupráce s hasičským sborem dosud nebyla navázána. Škola má vypracované vlastní krizové plány činností při třech krizových situacích (při požáru nebo nahlášení výbušniny v prostoru školy, chemické havárie a všeobecné výstraze). Řešení krizových situací v rámci integrovaného záchranného systému obec zatím zpracované nemá, pouze byl určen evakuační prostor pro

žáky a zaměstnance školy. Dalšího vzdělávání se pracovníci školy zúčastňují (školení požární ochrany pro vedoucí pracovníky a preventisty PO a školení zdravotníků).

Na začátku školního roku je prováděno preventistou PO školení požární ochrany, kterého se zúčastňují všichni pracovníci školy. Vypracovaný požární evakuační plán je vyvěšen na jednotlivých podlažích všech školních budov a jsou v něm vyznačeny únikové cesty. Důležitá telefonní čísla jsou k dispozici v ředitelně, u správních zaměstnanců a společně s varovnými signály ve všech sborovnách. Podle zápisů v požární knize a v třídních knihách proběhl ve školním roce 2000/2001 cvičný poplach s následnou evakuací. Vyhodnocení cvičení však provedeno nebylo. V prosinci roku 2001 při rekonstrukci došlo k menšímu požáru na hlavní školní budově, při kterém byla provedena skutečná evakuace všech žáků a zaměstnanců školy.

Ochranný úkryt v současné době škola k dispozici nemá. Původní úkryt byl při rekonstrukci školy přebudován pro jiné účely. Ve skladu CO bylo v průběhu inspekce uloženo 970 nefunkčních žákovských plynových masek (částečně zteřelých a bez filtrů). Jejich množství značně převyšuje počet žáků. Pro zaměstnance je k dispozici 88 funkčních masek.

Škola se ochraně člověka za mimořádných situací věnuje, úroveň sledovaných jevů je velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol včetně všech dokladů a podkladů vydané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pod č. j. 10 759/02-21 dne 20. 5. 2002 s účinností od 1. 1. 2002
- Třídní knihy všech tříd ZŠ
- Třídní výkazy všech tříd ZŠ
- Katalogové listy všech tříd ZŠ
- Evidence žáků školy
- Školní řád
- Rozvrh hodin
- Záznamy z pedagogických rad
- Rozhodnutí o odkladu školní docházky
- Kniha úrazů
- Protokoly a záznamy o provedených kontrolách
- Dokumentace o odborné a pedagogické způsobilosti učitelů sledovaných předmětů
- Zahajovací výkaz o škole pro školní rok 2001/2002
- Koncepce rozvoje základní školy na období 1998 - 2003
- Organizační řád
- Plán práce na školní rok 2001/2002
- Organizace školního roku 2001/2002
- Plán kontrolní a hospitační činnosti na školní rok 2001/2002
- Plán oprav a dalšího zabezpečení školy

- Hospitační záznamy
- Záписy provozních porad
- Záписy předmětových komisí a metodického sdružení
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2000/2001
- Plán výchovné poradkyně pro školní rok 2001/2002
- Podkladová dokumentace výchovného poradce
- Časově-tématické plány hospitovaných předmětů
- Výběr žákovských prací
- Vzorky sešitů žáků
- Tématické plány
- Vzorek žákovských prací

ZÁVĚR

Kontrolované oblasti v převažující části sledovaných předmětů byly ČŠI hodnoceny jako velmi dobré, zbývající průměrné. Učitelé výuku plánují a připravují v souladu se vzdělávacími dokumenty. Organizování, použité formy a metody výuky přímo souvisely s pedagogickou zkušeností i metodickou připraveností a invencí jednotlivých vyučujících, celkově byla jejich úroveň hodnocena jako velmi dobrá. Rovněž motivace a hodnocení ve sledované výuce měly celkově velmi dobrou úroveň. V hospitovaných hodinách byla sledována velmi dobrá interakce a komunikace vyučujících a žáků.

ČŠI hodnotí průběh a kvalitu výuky na základní škole celkově jako velmi dobrou.

Vzhledem k zjištěným a popsáním nedostatkům je oblast podmínek výuky hodnocena jako velmi dobrá.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jaroslav Krška	Mgr. Jaroslav Krška, v.r.
Členové týmu	Mgr. Ladislava Hodonská	Mgr. Ladislava Hodonská, v.r.
	Mgr. Ladislav Fiala	Mgr. Ladislav Fiala, v.r.
	PaedDr. Jitka Měřinská	PaedDr. Jitka Měřinská, v.r.

Ve Vyškově dne 17. června 2002

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 24. 6. 2002

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Mgr. Bohumil Jelínek, ředitel ZŠ

Bohumil Jelínek, v.r.
podpis

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad JM kraje Brno, Žerotínovo nám. 3/5	2002-06-09	80/2002
ÚMČ Brno-Tuřany	2002-06-09	81/2002

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Připomínky nebyly podány